

УДК 81'373.45

© Гончарова Ж. М., 2016

Гончарова Жанна МиколаївнаХарківський національний економічний університет імені
Семена Кузнеця**ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК РОБОТИ
З ІНШОМОВНИМ ТЕКСТОМ**

У статті розглянуто різні види читання та запропоновано типи завдань щодо формування навичок роботи з текстом. Проаналізовано головні види читання, які використовують на заняттях з іноземної мови у ВНЗ та подано приклади роботи з іншомовним текстом.

Ключові слова: *іншомовний текст, переглядове читання, ознайомлювальне читання, вивчальне читання, навички читання.*

Текст є відкритою культурно-інформаційною системою, в якій зберігається культурний досвід інших людей; розуміння тексту передбачає знання історико-культурного контексту. З такої точки зору, культура – це життя людини, її духовний світ, відокремлений від неї у твір і здатний існувати після неї [1, с. 36].

Мета роботи над текстом – ознайомити студентів з фрагментом іншої культури, звичками, традиціями, нормами соціальної і комунікативної поведінки її носіїв.

У наш час, коли постійно зростає обмін інформацією між різними країнами, значне місце в житті людини починає займати читання текстів іноземною мовою. Для цього потрібні відповідні навички й вміння, формування яких є основним завданням навчання іноземної мови у вищій школі. Читання – це вид комунікативної діяльності, тому без оволодіння цим видом мовленнєвої діяльності подальше використання іноземної мови буде досить обмеженим.

Метою статті є визначення й аналіз основних видів читання під час формування навичок роботи з текстом на заняттях з іноземної мови у ВНЗ.

Головною проблемою навчання є проблема відбору текстів і чітка організація роботи з ними. Адже досить часто студенти працюють з текстами, які їх не цікавлять. Це призводить не лише до зниження мотивації навчання, а й до втрати сенсу самого читання як виду мовленнєвої діяльності.

Під час добирання текстів слід враховувати як вікові особливості, інтереси й потреби студентів, так і їх зміст, новину і практичність інформації.

Збірник наукових статей

У наш час ця проблема успішно вирішується за допомогою аутентичних текстів різного змісту. Майбутнім фахівцям у сфері економіки слід, звичайно, добирати тексти, пов'язані з бізнес-діяльністю. Такі тексти сприймаються студентами з підвищеною зацікавленістю й ентузіазмом. Вони основані на принципі доступності, системності і логіки викладення, зв'язку з вивченим, або новим лексичним і граматичним матеріалом. Робота над ними має творчий, пошуковий характер, вправи порівняльно-зіставного аналізу, структурно-інформаційні і семантико-комунікативні.

Залежно від мети читання, розрізняють такі його види, як *вивчальне* (з повним розумінням змісту тексту), це короткі нескладні (адаптовані) тексти, в основному, побудовані на засвоєному мовному матеріалі.

Ознайомлювальне (з розумінням основного змісту, здогадуючись про значення невідомих слів за контекстом, за їх схожістю зі словами рідної мови (інтернаціональна лексика). Крім того, студенти повинні вміти переглянути газету і вибрати матеріал, який їх цікавить. Це *переглядове* читання [1, с. 5].

На заняттях з іноземної мови у ВНЗ частіше використовують такі види, як *scanning and skimming* (переглядове читання).

Scanning сфокусовано на визначенні певної, спеціальної, детальної інформації. Його застосовують у разі необхідності знайти в тексті конкретне ім'я, символ, формулу або дату. Даний вид читання також використовується під час роботи з науковими, технічними, та економічними текстами для визначення потрібної детальної інформації. Здобути навички переглядового читання є дуже важливим для студентів, які вивчають будь-яку другу іноземну мову, тому що у багатьох випадках вони не потребують детального розуміння тексту. Наведемо приклад такого виду читання:

Task I Look through the text and say who is Tony Couchman.

Task II Look through the text and say what Scott Snook teaches at Harvard Business School.

Task III Look through the text and say where the company Egon Zehnder is situated.

These were hierarchical and bureaucratic organizations making long runs of standardized products. They introduced «new and improved» varieties with predictable regularity; they provided their workers with lifetime employment and they enjoyed fairly good industrial relations with the giant trade unions.

That world is now dead. The US's giant corporations have either disappeared or been transformed by global competition. Most have shifted their production systems from high-volume to high-value, from standardized

to customized products. And they have flattened their management hierarchies.

Does fear really motivate? In sport says Scott Snook, who teaches organizational behavior at Harvard Business School, «fear can become a barrier to taking risks, yet can provide the essential emotional kick needed to meet a challenge». Coaches need to strike the right balance (and the right player) in order to develop talent.

Yet used in the boardroom, fear can be disastrous. Tony Couchman, a headhunter at Egon Zehnder in London, recalls the board of a large firm with chief executive who so dominated his directors that they really questioned or challenged him. «Success in such a company depends on having a great leader and a steady market», he argues [2, с. 73].

З метою формування прийомів переглядового читання виконуються завдання для ознайомлення із заголовком тексту, швидке читання тексту, пошук нової інформації, інші завдання, наприклад, прочитайте текст за 2-3 хв. і визначте, про що в ньому розповідається, знайдіть інформацію, яка є новою для вас [1, с. 66].

Skimming є більш складним завданням, тому що читачеві необхідно не тільки визначити певну інформацію, але й організувати та запам'ятати її.

Даний вид читання (*skimming*) використовується у тих випадках, коли читач переглядає текст й приймає рішення щодо необхідності детального читання. *Skimming* допомагає студентам зрозуміти, про що йдеться у конкретному тексті, не звертаючи уваги на кожну деталь в ньому. Здобути навички даного виду читання є важливим для студентів, які планують продовжити академічне навчання, наприклад, в аспірантурі. Тому що той обсяг інформації, який їм потрібно опрацювати, можливо запам'ятати за допомогою даного виду читання. Також студенти використовують його під час підготовки до будь-якого тесту, коли потрібно переглянути і повторити велику кількість матеріалу. Наведемо приклад:

Task I Look through the text and say what «golden parachute» is.

Task II Look through the text and say what shareholders accepted.

Task III Look through the text and say how boardroom search committees hire chief executives.

Shareholders have for years accepted that fat cat bosses paid themselves more or less whatever they liked. So, it's uncomfortable to face criticism.

Although the value of most large companies has fallen considerably over the last few years, bosses have continued to pay themselves more. The value of their pensions has increased and they have struck lavish deals in the form of «golden parachute» severance deals to cushion their fall if they leave. Of course, companies may set up deals with bosses they no longer

want to encourage them to go quickly and without a legal fight. But a generous advance promise to reward failure is no way to encourage success.

The market for chief executives is far from perfect. There is no rate for the job, positions are quietly filled rather than openly advertised and boardroom search committees rarely ask, «Could we get someone equally good even if we paid a bit less?» If the board now has to defend its remuneration decisions publicly, it may be easier to say «We'd love to give you a golden parachute but the shareholders would make a fuss. More fuss, please, from shareholders. It's their company, after all» [2, с. 85].

Володіння різними видами читання є важливим компонентом культури читання як рідною мовою, так й іноземною.

Для того, щоб студенти були мотивовані читати такі тексти, треба забезпечити успішність протікання процесу читання за допомогою відповідних завдань і вправ. Для розвитку мотивації читання визначну роль відіграє якість текстів. Їх практичне, загальноосвітнє, виховне значення буде реалізоване лише в тому випадку, якщо вони будуть імпонувати студентам, коли вони зможуть встановити певне співвідношення між своїм життєвим досвідом і змістом тексту.

Найбільш поширеними вправами та завданнями, які викладачі використовують на заняттях з іноземної мови, є наступні:

завдання, пов'язані з контролем розуміння тексту:

- 1) прочитайте текст і покажіть відповідні предмети на картинці;
- 2) прочитайте текст і виберіть із даних речень ті, які відповідають змісту тексту; назвіть їх номер;
- 3) прочитайте текст і речення під рискою та визначте номер речення, яке не відповідає змісту тексту;
- 4) прочитайте текст і речення під рискою; на листку паперу з номерами речень поставте знак +, якщо речення відповідає змісту тексту, і знак – , якщо не відповідає;
- 5) прочитайте речення і поставте на листку паперу поряд з номером речення знак +, якщо те, про що ви читаете, відповідає дійсності, і ви можете його якось співвіднести з собою; якщо ні, ставте знак –;
- 6) прочитайте текст та пронумеруйте речення відповідно до змісту;

Під час навчання читання сьогодні найчастіше використовуються *тестові завдання*. Тести є ефективним елементом контролю й адаптації. За допомогою тестів студенти можуть читати з розумінням великі за обсягом тексти. Вміння й навички формуються при цьому швидше, а також впливають на мотивацію читання.

Найчастіше використовуються тести множинного вибору і тести на співставлення.

Тест складається із 5 частин: перевірка слів, дієслівних форм, порядок слів у реченні, відповіді на питання і перевірка розуміння прочитаного.

Тестовий контроль спрощує перевірку робіт викладачем, дозволяє організувати поточний і підсумковий контроль, активізувати діяльність студентів, перевірити знання матеріалу за невеликий проміжок часу (10-15 хв.), урізноманітнювати роботу на занятті [1, с. 49].

Наведемо приклад вправ, за допомогою яких формуються навички *ознайомлювального читання*.

1. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання щодо основного змісту тексту.

2. Прослухайте твердження і виправте неправильні (в усній формі).

3. Знайдіть у тексті відповіді на передтекстові запитання.

4. Назвіть факти тексту, що підтверджують висловлювання викладача .

5. Перекладіть основний зміст тексту.

6. Сформулюйте ідею тексту, назвіть тему. Дайте оцінку прочитаному.

Щодо *вивчального читання*, то найчастіше використовуються тексти науково-популярного характеру, невеликі за обсягом. Робота виконується спочатку на занятті, потім вдома. Студентам дається завдання прочитати заголовок, переглянути весь текст, звернути увагу на перше та останнє речення з метою визначення теми. Завдання прочитати текст в другий раз дається з метою формування навичок опису деталей. Спосіб контролю – письмовий переклад на рідну мову. Неправильні й неточні речення студентів вимагають пояснення з боку викладача, а також лексико-граматичного аналізу. Контроль розуміння можна проводити і за допомогою відповідей на запитання, правильних та неправильних тверджень (*true or false statements*). Мета цього виду читання – зрозуміти всю інформацію тексту [1, с. 50].

Таким чином, основними видами читання на заняттях з іноземної мови є *вивчальне, ознайомлювальне та переглядове (scanning and skimming)*, які спрямовані на розуміння основного або повного змісту прочитаного тексту, а також на виділення певної, детальної інформації. Серії послідовних вправ, які подано в статті, формують найнеобхідніші навички роботи з іншомовним текстом, готують студентів до читання з різними цільовими установками, а саме, до читання професійно орієнтованої літератури, а також розвивають культуру читання.

Література

1. Ахметова Г. Д. Текст как явление культуры / Г. Д. Ахметова // Гуманитарный вектор. – № 3. – Чита: Забайкальский гос. гуманит.-пед. ун-т им. Н. Г. Чернышевского, 2008. – С. 46 – 49.

2. Carrel P. L. Fostering interactive language reading. – Baltimore : MN. Outline, 1987. – 169 p.

Жанна Гончарова. Формирование навыков работы с текстом на иностранном языке.

В статье рассматриваются разные виды чтения и предлагаются типы заданий, направленных на формирование навыков работы с текстом. Выделены основные виды чтения, которые используют на занятиях по иностранному языку в ВУЗе, а также приведены примеры работы с иноязычным текстом.

Ключевые слова: *иноязычный текст, просмотровое чтение, ознакомительное чтение, изучающее чтение, навыки чтения.*

Zhanna Goncharova. The formation of reading skills with the text in foreign language.

Different types of reading are observed and some assignments to develop reading skills are offered. The main types of reading used at foreign language classes are determined and the examples of working with the foreign text are given.

Keywords: *foreign text, scanning and skimming, reading skills, familiarizing reading.*

Стаття надійшла до редакційної колегії 26.10.2016

УДК 378.147:811.111

© Гончарова О. М., 2016

Гончарова Оксана Миколаївна

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

ІНТЕРАТИВНІ МЕТОДИ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядаються особливості застосування інтерактивних методів навчання на заняттях з англійської мови, наводяться їх приклади та аналізуються засоби їх використання.

Ключові слова: *інтерактивне навчання, мультимедійні засоби, мозковий штурм, робота в групі, круглий стіл, рольова гра.*

В науковій літературі під інтерактивним навчанням розуміють навчання в режимі діалогу, під час якого відбувається взаємодія учасників педагогічного процесу з метою взаєморозуміння, спільного